

ZAŠČITA ČEBELNJAKA

TUDI ČEBELE POTREBUJEJO SVOJE DOMOVANJE. RES JE, DA JE NJIHOV OŽJI DOM PANJ, Vendar jim čebelarji običajno postavijo pravo domovanje – lesen čebelnjak, v katerega namestijo panje.

NAJPOGOSTEJŠI MATERIAL ZA ČEBELNJAKE JE LES. TO JE NARAVEN GRADBENI MATERIAL, KI POD VREMENSKIMI VPLIVI LAHKO DOKAJ HITRO PROPADE, ZATO GA MORAMO ZAŠČITITI. Z UPORABO KAKOVOSTNIH PREMAZOV LAHKO ŽIVLJENJSKO DOBO LESA POVEČAMO DO 7 KRAT.

Konstrukcija čebelnjaka naj prepreči premočan stik z vlago

Pri načrtovanju čebelnjaka poskrbimo, da bo les pravilno vgrajen. Zastajanje vode na posameznih elementih, direkten stik lesa z zemljo, vodoravno postavljeni leseni opažni elementi in ozki nadstreški bistveno vplivajo na obstojnost lesa ter skrajšajo njegovo življenjsko dobo.

Zaščita pred lesnimi škodljivci in prvi sloj lazure

Za izgradnjo čebelnjaka izberemo najbolj kakovosten in zdrav les, ki mora biti pred vgradnjo primerno osušen. Najprej ga impregniramo z Bellesom, ki bo les ščitil pred škodljivci. Posebej dobro impregniramo vse prečne reze, saj tam les najbolj vpija in ga najhitreje napadejo škodljivci. Ko se impregnacija osuši (po približno 24. urah), les premažemo še z enim slojem lazure Beltop ali Belton.

Po vgradnji še drugi sloj

Učinkovito vremensko zaščito dosežemo s premazovanjem lesenih površin z Beltopom ali Beltonom. Tudi v tem primeru moramo posebej dobro premazati vse prečne reze lesenih elementov. Ker je kakovostna zaščita odvisna od debeline premaza, pri delu upoštevamo predpisano porabo premaza, ki je navedena na embalaži. Pri pretankem premazu bo zaščita slabša in potrebno bo pogostejše obnavljanje. Kadar pa bo premaz predebel, bo lahko zaradi krčenja in raztezanja lesa ter vlage prišlo do pokanja in luščenja premaza.

Prvo leto po gradnji – osvežilni nanos

Les se pod vplivom vlage in temperature širi in krči. V prvem letu po izgradnji lesenega elementa je tovrstnih dilatacij največ, zato po 1 letu čebelnjak premažemo še z 1 tankim slojem izbrane lazure (Beltop ali Belton). S tem zapolnimo vse mikrorazpoke, ki so nastale zaradi prilagajanja lesa mikroklimi.

Kako hitro moramo obnoviti premaz na čebelnjaku

Pogostost obnavljanja je odvisna od mikroklimi, od pravilne vgradnje lesa, od njegove vrste in kakovosti, od kakovosti premaza, od načina premazovanja in debeline premaza. Premaz je najbolj izpostavljen propadanju, če je les obrnjen proti jugu in zahodu, če ni pravilno vgrajen ali če je postavljen tako, da na njem zastaja voda. Kadar je les močno izpostavljen vremenskim vplivom, moramo premaz obnavljati že po nekaj letih. Če smo upoštevali vse zgornje napotke, premaza ne bo treba obnavljati več let.

Test s kapljico vode

Da je obnavljanje že potrebno, najlažje ugotovimo s t.i. testom s kapljico vode. Površino premazanega lesa poškopimo z vodo. Če se kapljice vode hitro vpijejo v les, je obnavljanje že potrebno, v nasprotnem primeru pa z obnavljanjem lahko še počakamo.

Kako obnavljamo

Obnavljanje z lazurami premazanih lesenih površin je relativno enostavno. Površine pomijemo z vodo in detergentom ali rahlo obrusimo ter odprašimo. S tem odstranimo vso umazanijo in slabo oprijete delce. Kadar obnavljamo redno in je površina še relativno dobra, na tako pripravljeno površino nanesemo samo 1 sloj Beltopa ali Beltona. V primeru, da smo z obnavljanjem zamudili in je premaz že razpokan ali se celo lušči, pa je potrebno temeljito brušenje in boljša zaščita lesa z lazuro (2 sloja Beltopa ali Beltona).

Poskrbimo za varnost čebel

Čebele so občutljive živali zato je pomembno kdaj in kako premazujemo ter kdaj vstavimo panje v čebelnjak. Najugodnejši čas za premazovanje je zgodaj spomladi ali pozno jeseni, ko so čebele še oz. že v panjih. Pri prvem premazovanju oziroma gradnji čebelnjaka lesene elemente impregniramo z Bellesom. Ta vsebuje biocide, ki so potrebni za zaščito lesa pred škodljivci, vendar lahko škodujejo

čebelji zalegi. Zato je treba paziti, da čebele ne pridejo v stik z impregniranimi lesenimi površinami. Ko se impregnacija posuši, les čimprej premažemo z Beltopom ali Beltonom. Lazura naredi površinsko zaporo za biocide, da čebele ne pridejo več v stik z njimi, les pa zaščiti pred vremenskimi vplivi.

Panja in panjskih končnic nikoli ne premazujemo z izdelki, ki vsebujejo biocide.

Zaščita panjev

Notranjosti panjev ne ščitimo z nikakršnimi premazi. Vsekakor pa je pred vremenskimi vplivi treba zavarovati panjske končnice. Premaz, s katerim premažemo panjske končnice, ne sme vsebovati snovi, ki bi lahko kakor koli škodovale čebelam in čebelji zalegi. Zato za takšno premazovanje niso primerni izdelki, ki vsebujejo biocide ali dodatke, ki so lahko nevarni za čebele. Za premazovanje panjskih končnic in njihovo poslikavo sta primerna Belinkina premaza na vodni osnovi – Aqua email (pokrivna barva) ali Interier (lazura).

Za kakovostno zaščito je treba pred poslikavami, ki imajo navadno le dekorativni učinek, celotno površino panjske končnice premazati z dvema slojema pokrivne barve Aqua email v izbranem barvnem tonu. Če želimo, da struktura lesa panjske končnice ostane vidna, potem celotno površino pred poslikavami premažemo s 3 sloji Interierja. Na tako pripravljeno podlago nato naredimo poslikave z Aqua email pokrivno barvo.

Tudi takrat, ko želimo zaščititi celotno zunanost panja, uporabimo izdelke brez biocidov – torej Interier ali Aqua email.

Kdaj v zgrajen in premazan čebelnjak lahko naselimo čebele

Belton in Beltop se pri normalnih pogojih sušita en dan, popolnoma pa se osušita po tednu dni. Zato je najbolje, da čebele naselimo v novo (ali prenovljeno) domovanje po tednu dni.

Uporaba izdelkov na vodni osnovi

V zadnjem obdobju je v trgovinah na voljo vse več vodnih impregnacij in lazur. Njihova obstojnost je primerljiva z lazurami, ki vsebujejo organska topila (Beltop, Belton). Prednost vodnih lazur je v tem, da se hitreje sušijo in pri delu ni neprijetnega vonja. Vsi napotki za nanašanje so podobni kakor pri lazurah, ki vsebujejo organska topila. Razlika pa je v tem, da jih nanašamo s primernim orodjem za vodne premaze (sintetična vlakna, nerjavni materiali), da temperatura pri nanašanju in sušenju ne sme biti nižja od 10°C, relativna vlaga zraka pa ne višja od 80%. Zato premazovanje v zgodnjem pomladanskem ali poznem jesenskem času na prostem odsvetujemo.

Prednost teh premazov je, da zaradi krajšega sušenja lahko čebele naselimo v čebelnjak že po enem dnevu sušenja.

Vodne premaze lahko ob primerni pripravi površine nanašamo tudi preko Beltona ali Beltopa.

Katere vodne izdelke priporočamo

Belinkina vodna impregnacija je Impregnant. Tudi Impregnant vsebuje biocide, zato je treba upoštevati vsa prej navedena priporočila za Belles. Vodna lazura, ki jo lahko uporabimo za zaščito pred vremenskimi vplivi in ne vsebuje biocidov, pa je Interier. Čeprav po osnovnem namenu izdelek priporočamo za zaščito lesa v notranjosti, ga lahko uporabimo tudi za zaščito vremensko izpostavljenega lesa. Bistveno pa je, da na površino nanesemo 3 sloje tega premaza (in ne 2 sloja, kakor je napisano na embalaži). Druga Belinkina vodna lazura Exterier ni primerna za zaščito čebelnjakov, saj vsebuje konzervans filma, ki bi lahko škodoval čebelji zalegi.

Biocidi in čebele

V želji, da bi čebele zaščitili, ste gotovo že pomislili, ali je varno uporabljati sredstva z biocidi v neposredni bližini čebel. Nenazadnje so to sredstva, ki so namenjena uničevanju lesnih škodljivcev, torej bi utegnili škodovati tudi čebelam.

Medtem, ko uporabo kakršnihkoli impregnacij, ki vsebujejo biocide, strogo odsvetujemo na panju in panjskih končnicah, je uporaba naših biocidnih sredstev (Belles, Impregnant) na drugih lesenih delih čebelnjaka varna. Zakaj? V Belinki smo uveljavili t.i. ekološki princip uporabe biocidov. Bistvo tega principa je, da se biocidi nahajajo samo v impregnacijah, ki se vpijejo globoko v les in jih vedno premažemo z enim od površinskih premazov (lazur), ki biocidov ne vsebujejo. S tem dosežemo, da biocidi delujejo tam, kjer so potrebni (v lesu) in preprečujejo razvoj lesnih škodljivcev, po drugi strani pa preprečimo, da bi čebele in druga živa bitja prihajala v stik z njimi.

Pri zaščiti čebelnjaka se seveda lahko odločite tudi za drugo možnost in impregnacij sploh ne uporabite, a morate biti pripravljeni na to, da bodo les morda napadle glive. Posebno moteč je napad gliv modrivk, ki les pod svetlimi lazurami temno obrvajo. Ta pojav bo bistveno manj opazen, če se boste odločili za uporabo temnejšega odtenka lazure.

Še to...

Kakovost zaščite je odvisna tudi od pravilnega dela. Zato je dobro vedeti, da morajo biti vse površine pred premazovanjem suhe. Naslednje sloje vedno nanašamo takrat, ko je prejšnji premaz suh. Pri nizkih temperaturah ali visoki zračni vlagi se čas sušenja lazure podaljša. Izogibamo se tudi premazovanju na močnem soncu.